

بررسی رابطه بین خصوصی سازی، استفاده از ابزارهای حسابداری مدیریت و عملکرد مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

زهرا دیانتی دیلمی *

امیر علم بیگی **

مرتضی برزگر ***

چکیده

امروزه، اصلاحات اقتصادی از نوع خصوصی سازی در بسیاری از کشورها به ویژه کشورهای در حال توسعه به عنوان یک رویکرد راهبردی محسوب می شود. هرچه دولت ها بزرگتر شوند، عرصه رقابت در بازار کمتری می شود، بنابراین به نظر می رسد حوزه هایی باید به بخش خصوصی واگذار گردد، تا از این طریق رقابت ایجاد گردد. با حرکت به سمت خصوصی سازی و تغییرات در الگوی رقابت و مطرح شدن تجارت جهانی، اهمیت حسابداری مدیریت به وضوح قابل مشاهده است. پژوهش حاضر مبتنی بر تئوری احتمال (CT) اندرسون و ولن (۱۹۹۹) است که به بررسی رابطه میزان خصوصی سازی بر عملکرد مالی شرکت های خصوصی شده با تاکید بر استفاده از ابزارهای حسابداری مدیریت به عنوان متغیر میانجی می پردازد. داده های مربوط به ابزارهای حسابداری مدیریت مورد استفاده توسط شرکت ها در طی ۶ سال، از طریق پرسش نامه و داده های مربوط به خصوصی سازی و عملکرد مالی از طریق اطلاعات مندرج در صورت های مالی برای ۴۸ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که تاریخ پذیرش آن ها قبل از سال ۱۳۸۷ می باشد و تا سال ۱۳۹۲ به طور مستمر به فعالیت خود ادامه داده اند، جمع آوری شده و با استفاده از نرم افزار PLS نسخه ۲۰۱۴ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. نتایج تحقیق بیانگر وجود رابطه مثبت بین عملکرد مالی و خصوصی سازی است که حسابداری مدیریت به عنوان متغیری میانجی باعث تشدید این رابطه می گردد. همچنین استفاده از ابزارهای حسابداری مدیریت، با عملکرد مالی شرکت ها و نیز با خصوصی سازی آن ها رابطه مثبتی دارد. واژگان کلیدی: عملکرد مالی، خصوصی سازی، ابزارهای حسابداری مدیریت، تئوری احتمال اندرسون و ولن (CT)

* دانشیار گروه حسابداری دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران (نویسنده مسئول) Zahradianati@yahoo.com

** استادیار گروه اقتصاد کشاورزی دانشگاه تهران، تهران، ایران

*** دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه علوم اقتصادی، تهران، ایران

مقدمه

پهنه اقتصادی جهان امروز، دولت فربه را بر نمی تابد. امروزه تأکید بر تقویت "دولت ناظر" و کاهش نقش "دولت مجری" است که این امر با خصوصی سازی محقق می گردد (صفارزاده پاریزی، ۱۳۸۱). ابلاغ سیاست هایی که به سمت خصوصی سازی می روند، در راستای دستیابی به این حقیقت بود که بخش دولتی در اقتصاد ملی از کارایی لازم برخوردار نبوده است (نقیبی، ۱۳۸۸). ایده اصلی در تفکر خصوصی سازی این است که فضای رقابت و نظام حاکم بر بازار، بنگاه ها و واحدهای خصوصی را مجبور می سازند تا عملکرد کاراتری را نسبت به بخش عمومی داشته باشند (گودرزوند چگینی و میرزاد زارع، ۱۳۸۹). البته خصوصی سازی به خودی خود برای افزایش کارایی کافی نیست، آنچه این فرایند را موفق می سازد واگذاری حوزه های تصمیم گیری و نظارت به بخش خصوصی می باشد (پتی ات ال و هاردی^۱، ۲۰۰۵).

هرچه دولت ها بزرگتر شوند، عرصه رقابت در بازار کمتری شود و در پی کم شدن رقابت، کارایی زایل می گردد. بنابراین به نظر می رسد که حوزه هایی باید به بخش خصوصی واگذار گردد تا از این طریق رقابت ایجاد گردد (قیاسوند، ۱۳۹۰). پس به جرأت می توان گفت که هدف از خصوصی سازی، رسیدن به اثربخشی اقتصادی بالاتر و تسریع رشد اقتصادی می باشد (ششینسکی و کالوا^۲، ۲۰۰۲).

پیشینه خصوصی سازی در ایران به قبل از انقلاب و سال ۱۳۵۴ باز می گردد و در برنامه های دوم و سوم توسعه مورد تأکید قرار گرفت اما این جهت گیری ها، تغییرچندانی را در پایه های غیررقابتی جامعه اقتصادی ایران پدید نیاورد و این گونه ناکامی ها به ابلاغ سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی انجامید. مقام معظم رهبری در بهمن سال ۱۳۸۵ با ابراز نارضایتی از روند اجرای سیاست های ابلاغ شده، آن راناشی از بی توجهی به نقش سیاست های اصل ۴۴ در ایجاد تحول عظیم اقتصادی در کشور دانستند که در تاریخ ۱۳۸۷/۳/۲۵ از سوی مجمع تشخیص مصلحت نظام موافق با مصلحت نظام تشخیص داده شد (سایت سازمان خصوصی سازی^۳). خصوصی سازی با هدف افزایش کارایی و رشد اقتصادی، یکی از مسایل مورد سیاست های کلی اصل ۴۴ رهبری می باشد.

1. Patti Emilia & Hardy Daniel

2. Sheshinski & Calva

3. www.Ipo.ir

با تغییر در ساختار شرکت های خصوصی شده و همچنین با تغییراتی که در الگوی رقابت ایجاد شده است، اهمیت حسابداری مدیریت در بنگاه های اقتصادی پر رنگ تر شده است. چون برای فایق آمدن بر رقابت شدید و حرکت سریع نوآوری در محصولات و خدمات، سازمان ها باید شیوه های پیچیده تر حسابداری مدیریت را به کار گیرند (پادونگ سیتی^۱، ۲۰۰۳). اگرچه یک سیستم خوب حسابداری مدیریت به خودی خود، تضمینی برای موفقیت شرکت ها نمی باشد، اما یک سیستم ضعیف حسابداری مدیریت می تواند برتری ها و منافع رقابتی شرکتها را به طور چشمگیری کاهش دهد. (پادونگ سیتی، ۲۰۰۳). لذا این انتظار می رود که خصوصی سازی بر استفاده از ابزارهای حسابداری مدیریت نوین و نیز عملکرد شرکت ها اثرگذار بوده باشد و تحقیق حاضر به دنبال بررسی این موضوع است.

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

واژه "خصوصی سازی" در سال ۱۹۸۳ برای اولین بار در فرهنگ لغت "وبستر"^۲، تغییر کنترل یا مالکیت از سیستم دولتی به سیستم خصوصی تعریف شد (فافالیو و دونالدسون^۳، ۲۰۰۷). اقتصاد های بازار محور از دهه ۱۹۷۰ میلادی اقدام به خصوصی سازی بسیاری از شرکت های دولتی و محدود کردن حوزه فعالیت دولت نمودند. هدف اصلی از خصوصی سازی، افزایش کارایی و بهبود عملکرد شرکت های مورد نظر می باشد است (سید نورانی و غلام زاده لداری، ۱۳۹۰).

مبنای نظری این پژوهش مبتنی بر نظریه احتمال اندرسون ولن (۱۹۹۹) می باشد، طبق این نظریه عوامل داخلی و خارجی بر استراتژی رقابتی شرکت تاثیر گذارند که این عوامل می تواند بر ساختار شرکت تاثیر بگذارد. طبق نظر اندرسون و لن با تغییر در ساختار شرکت، میزان استفاده و بهره گیری از حسابداری مدیریت نیز تغییر می کند. طبق نظر جونز^۴ (۱۹۸۵)، اگر شرایط یک سازمان تغییر کند، سیستم حسابداری مدیریت نیز باید تعدیل گردد، البته اگر قرار باشد موثر و مفید باقی بماند. همچنین طبق نظر گالیان و لوتز^۵

1. Phadoong sitti Monika
2. Webster
3. Fafaliou & Donaldson
4. Jones
5. Galyan & Lutz

(۲۰۰۷) خصوصی سازی می تواند تاثیر بهینه ای بر روی عملکرد مالی شرکت ها بگذارد. در تحقیق حاضر عامل خارجی موثر بر شرکت، خصوصی سازی در نظر گرفته شده است. نظریه احتمال، ادعا می کند که فاکتورهای محیطی درونی و بیرونی شرکت بر راهبرد رقابتی شرکت تاثیر دارند که این تاثیر بر روی راهبرد رقابتی شرکت بر ساختار شرکت و در ماهیت بر عملکرد مالی شرکت تاثیر گذار است. تحقیقات پیشین انجام شده نزدیک به موضوع این تحقیق را می توان به ۲ دسته تقسیم کرد.

تحقیقات انجام شده در زمینه حسابداری مدیریت و عملکرد مالی

یکی از نخستین تحقیقات انجام شده در رابطه بین حسابداری مدیریت و عملکرد مالی، تحقیق کلامر^۱ (۱۹۷۳) بود که رابطه معناداری بین بودجه بندی سرمایه ای و عملکرد وجود ندارد. پس از آن سیم و کلوف^۲ (۱۹۹۸) به بررسی این سوال می پردازند که، آیا شرکت های تولیدی که از سیستم مدیریت کیفیت جامع^۳ و سیستم به هنگام^۴ استفاده می کنند، هیچ مدرکی برای تاثیر عملکرد با استفاده از مدیریت کیفیت جامع و سیستم به هنگام، نشان داده نشد، همچنین گوردون و سیلوستر^۵ (۱۹۹۹) به بررسی رابطه بین ابزار هزینه یابی بر مبنای فعالیت^۶ و عملکرد شرکت ها می پردازند. نتایج تحقیق نشان داد که هیچ گونه رابطه ای وجود ندارد (اعم از مثبت و منفی).

پادونگک سیتی (۲۰۰۳) در پژوهشی با عنوان نقش حسابداری مدیریت در اقتصاد کشورهای نو ظهور، با استفاده از اطلاعات ۷۰ شرکت بورسی کشور تایلند، تغییرات چشم-گیری را در به کارگیری ابزارهای حسابداری مدیریت و نیز منافع کسب شده از شیوه های حسابداری مدیریت در تایلند در دوره زمانی ۱۹۹۶-۲۰۰۱ را بیان کرد. همچنین این تحقیق رابطه مثبتی بین منافع کسب شده از اجرای ابزارهای حسابداری مدیریت و عملکرد مالی شرکت ها را تایید کرد.

ریفات و بالان (۲۰۰۹) بهایابی هدف^۷ را به عنوان ابزار مدیریت بهای تمام شده استراتژیک برای افزایش قابلیت سوددهی شرکت ها معرفی کردند. آنها بیان کردند چون که امروزه

1. Klammer
2. Sim Khim & Killough
3. Total Quality Management (TQM)
4. Just In Time (JIT)
5. Gordon & Silvester
6. Activity Based Costing (ABC)
7. Target Costing (TC)

قیمت در بازار رقابتی تعیین می گردد، پس استراتژی شرکت برای کسب سودآوری بیشتر بر روی کاهش بهای تمام شده باید باشد. آن ها هدف بهایابی هدف را کاهش بهای تمام شده قبل از متحمل شدن آن تعریف کردند. نتایج آن ها بیانگر این موضوع است که در بلند مدت با استفاده از ابزار بهایابی هدف می توان سودآوری را افزایش داد.

طالب و همکاران (۲۰۱۳)، به بررسی رابطه بین مدیریت کیفیت جامع و عملکرد کیفیت در شرکت های خدماتی هند پرداختند. این تحقیق با استفاده از تجزیه و تحلیل رگرسیون چندگانه و ضریب همبستگی پیرسون^۱، نشان دادند که مدیریت کیفیت جامع با عملکرد شرکت های خدماتی هندی ارتباط مستقیم دارد.

در ایران نیز، دانشفرد و همکاران (۱۳۸۹) در تحقیقی به بررسی نقش پیاده سازی کارت امتیاز متوازن (BSC)^۲ در بهبود عملکرد شرکت صنایع مخابرات ایران پرداخته اند. یافته های پژوهش نشان می دهد در شرکت صنایع مخابرات ایران پیاده سازی کارت امتیاز متوازن، به بهبود عملکرد سازمان منجر شده است.

سالار و غلامی اواتی (۱۳۹۰) به بررسی ارتباط بین بازارمداری و عملکرد شرکت های مواد غذایی بورس اوراق بهادار تهران پرداخت. هدف از انجام این پژوهش، بررسی ارتباط بین بازارمداری، یادگیری مداری، مدیریت کیفیت جامع، نوآوری مداری و عملکرد شرکت های مواد غذایی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. نتایج پژوهش نشان می دهد که کلیه متغیرهای تحقیق بر عملکرد تأثیر مثبت می گذارند، اما تأثیر بازارمداری از سایر متغیرها بیشتر است.

نمازی و عظیمی بیدگلی (۱۳۹۱)، پژوهشی با عنوان تعیین معیارهای ارزیابی متوازن و رتبه بندی آنها با استفاده از فرآیند تحلیل سلسله مراتبی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انجام دادند. هدف اصلی این تحقیق، تعیین معیارهای کلیدی ارزیابی عملکرد، مربوط به هر یک از منظرهای ارزیابی متوازن، در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به تفکیک نوع فعالیت و بر اساس طبقه بندی گروه صنایع بوده است. نتیجه این تحقیق نشان داد که بین رتبه بندی از طریق فرآیند تحلیل سلسله مراتبی و رتبه بندی بدون استفاده از این الگو، تفاوت معنی داری در ارزیابی عملکرد شرکت در هر یک از منظرهای BSC وجود دارد. افزون بر این، مشخص شد

---

1. Pearson
2. Balance Score Card (BSC)

که تقریباً هیچ یک از شرکت های مورد مطالعه، از معیارهای خاص و منحصر به شرکت و یا گروه صنعت خود استفاده نمی کنند.

حاجیها و خراط زاده (۱۳۹۳) پژوهشی با عنوان بررسی رابطه کاربرد نوآوری های حسابداری مدیریت و شاخص های مالی ارزیابی عملکرد انجام دادند. شاخص های مالی مذکور عبارتند از بازده دارایی ها^۱، بازده حقوق صاحبان سهام^۲ و بازده فروش. براساس نتایج بدست آمده در این تحقیق میان شاخص بازده دارایی ها و کاربرد از نوآوری های حسابداری مدیریت رابطه معنا داری وجود دارد. البته این رابطه میان بازده حقوق صاحبان سهام و بازده فروش با کاربرد نوآوری های حسابداری مدیریت وجود ندارد.

دیانتی دیلمی و همکاران (۱۳۹۴)، تحقیقی با عنوان اثر ابزارهای مراحل تکامل حسابداری مدیریت بر روی سود عملیاتی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انجام دادند. با توجه به مراحل تکامل حسابداری مدیریت که مبتنی بر تحقیق حساس یگانه و همکاران (۱۳۹۰) می باشد، هر چه مراحل بالاتر می رود ابزارهای مدیریت هزینه پیشرفته تر می شود و در نتیجه تاثیر آن روی سود عملیاتی بیشتر می شود؛ در این تحقیق به بررسی تاثیر ابزارها و تکنیک ها در قالب مراحل تکامل حسابداری مدیریت روی سود عملیاتی پرداخته شده است. نتایج این تحقیق نشان می دهد که هرچه شرکت ها از ابزارهای مدیریت هزینه مراحل تکامل حسابداری مدیریت بالاتر استفاده کنند سود عملیاتی شرکت های مذکور نیز بیشتر می شود.

تحقیقات انجام شده در زمینه خصوصی سازی و عملکرد مالی

از اولین تحقیقات انجام شده در رابطه بین خصوصی سازی و عملکرد مالی می توان به تحقیق بوبکری و کوزت (۱۹۹۸) اشاره کرد، آنها در پژوهش خود نشان دادند که سودآوری، کارایی عملیات، مخارج سرمایه ای و سایر شاخص های مالی و عملیاتی در شرکت های خصوصی شده، بعد از خصوصی سازی بهبود یافته است. در اکثر تحقیقات مانند تحقیق ذکر شده تنها به مقایسه نسبت های مالی قبل و بعد از خصوصی سازی اکتفا شده است.

1. Return of Asset (ROA)
2. Return of Equity (ROE)

گاپتا^۱ (۲۰۰۱) و ارل^۲ (۲۰۰۲) و کوسندا و اسوجنار^۳ (۲۰۰۲) و محمد عمران^۴ (۲۰۰۳) و عمران (۲۰۰۴) و گوپتا^۵ (۲۰۰۵) و لوک و همکاران^۶ (۲۰۰۶) تأثیر خصوصی سازی بر عملکرد شرکت ها را بررسی نمودند و نتیجه گرفتند که عملکرد شرکت های واگذار شده در فرایند خصوصی سازی افزایش یافته است و به این نتیجه دست یافتند که سودآوری شرکت های دولتی بسیار کم تر از شرکت های خصوصی است.

نسور و همکاران (۲۰۰۷)، در پژوهشی با عنوان عملکرد شرکتهای جدیداً خصوصی شده در کشورهای (مصر، مراکش، تونس و ترکیه) به این نتیجه دست یافتند که این شرکت ها افزایش قابل توجهی را در سودآوری و کارایی عملیات تجربه کردند و تعداد کارکنان و میزان اهرم در این شرکت ها بعد از خصوصی سازی کاهش قابل ملاحظه ای داشته است.

چن و همکاران (۲۰۰۸)، در تحقیقی با عنوان خصوصی سازی، و عملکرد شرکت، به این نتیجه دست یافتند که وقتی مالکیت شرکت های دولتی از طریق بازار سرمایه به بخش خصوصی واگذار می شود، عملکرد این شرکت ها بهبود می یابد، اما وقتی مالکیت از یک بخش دولتی به بخش دولتی دیگر منتقل می شود، تغییر اندکی در عملکرد رخ می دهد (سیدنورانی و غلام زاده لداری، ۱۳۹۰).

فیورنتینو، جول و کیمر (۲۰۰۹)، در تحقیق خود به بررسی تأثیر خصوصی سازی بر عملکرد مالی و بهره وری بانک های واگذار شده در کشورهای ایتالیا و آلمان به این نتیجه دست یافتند که بهره وری و شاخص های عملکرد در بانک های واگذار شده افزایش با اهمیتی داشته است.

در بین تحقیقات داخلی که نزدیک به موضوع تحقیق حاضر هستند، می توان به موارد زیر اشاره کرد:

نصرالهی و همکاران (۱۳۸۸)، در تحقیق خود با عنوان ارزیابی روند بازدهی سهام شرکتهای خصوصی شده از طریق بورس اوراق بهادار تهران، نشان دادند بین بازده سهام شرکتهای واگذار شده، قبل و بعد از خصوصی سازی تفاوت معنی داری وجود دارد. بین بازده سهام

1. Gupta
2. Earle
3. Kocenda & Svejnar
4. Omran
5. Gupta
6. Loc & Lanjouw & Lensink

شرکت های خصوصی در پنج زیر دوره، تفاوت وجود دارد. بیشترین افزایش در ۳ سال اول و بیشترین کاهش در ۳ سال چهارم بعد از خصوصی اتفاق افتاده است.

سید نورانی و غلام زاده لداری (۱۳۹۰)، پژوهشی با عنوان بررسی عملکرد شرکت های دولتی واگذار شده در بورس اوراق بهادار تهران انجام دادند. نتایج تحقیق نشان می-دهد که عملکرد و وضع مالی و کارآیی شرکت های دولتی پس از واگذاری تفاوت معناداری با مقطع قبل از واگذاری نداشته است.

آذر و اسلام جو (۱۳۹۱)، به مقایسه عملکرد شرکت های واگذار شده به بخش خصوصی و بخش عمومی غیردولتی در بورس اوراق بهادار تهران مورد مطالعه واگذاری های پس از ابلاغ سیاست های کلی اصل ۴۴ پرداختند نتیجه اینکه شاخصهای عملکرد در شرکت های واگذار شده به بخش خصوصی بهبود و در شرکتهای واگذار شده بخش عمومی غیردولتی کاهش یافته اند و در مقایسه این دو بخش در میزان ارتقاء و بهبود شاخصهای عملکرد، بخش خصوصی بهتر از بخش عمومی غیردولتی عمل کرده است.

با توجه به مبانی نظری و پیشینه تحقیق، می توان نتیجه گرفت با تغییر در ساختار یک شرکت (خصوصی سازی) و تاثیر آن بر رقابت بازار، استفاده از ابزارهای حسابداری مدیریت ضروری می باشد. لذا در این تحقیق به بررسی رابطه بین خصوصی سازی و عملکرد مالی با نقش میانجی حسابداری مدیریت پرداخته شده است. در هیچ کدام از تحقیقات قبلی به این موضوع توجهی نشده بود که آیا حسابداری مدیریت می تواند باعث بهبود عملکرد شرکت هایی شود که خصوصی شده اند یا خیر؟

فرضیه های پژوهش

باتوجه به شناخت از موضوع پژوهش و بررسی تحقیقات قبلی، برای دستیابی به اهداف پژوهش سه فرضیه به شرح زیر مطابق شکل ۱، تدوین شده است:

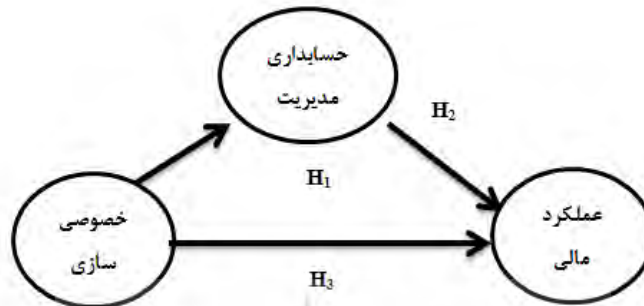
فرضیه اول (H₁): خصوصی سازی از طریق نقش میانجی استفاده از ابزارهای حسابداری مدیریت، بر عملکرد مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اثر می گذارد.

فرضیه دوم (H₂): استفاده از ابزارهای حسابداری مدیریت روی عملکرد مالی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اثر مثبت دارد.

فرضیه سوم (H₃): خصوصی سازی بر روی عملکرد مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اثر مثبت دارد.

شکل ۱- مدل نظری پژوهش حاضر

روش شناسی پژوهش

این پژوهش از لحاظ نوع هدف، از نوع کاربردی می باشد. روش پژوهش از نوع پس رویدادی و از نظر روش استدلال از نوع قیاسی - استقرایی بوده که مبتنی بر تئوری احتمال اندرسون ولتن (۱۹۹۹) است (قیاسی)، سپس با استفاده از مشاهده اجزایی از جامعه (نمونه) نسبت به ارایه الگویی برای کل جامعه اقدام می نماید (استقرایی). برای ارایه این الگو از تکنیک آماری رگرسیون چندگانه استفاده می شود. (بلکویی، ۱۳۹۰) به لحاظ نوع مطالعه پژوهشی میدانی پرسشنامه ای می باشد. این تحقیق از نظر تئوری حسابداری در گروه پژوهش های اثباتی قرار می گیرد که سعی دارد با بررسی آنچه موجود است رفتار آینده متغیر را پیش بینی کند (اسکات، ۱۳۹۰). از لحاظ آماری این پژوهش از نوع همبستگی می باشد. پژوهش همبستگی، به پژوهشی گفته می شود که در آن با استفاده از الگوی رگرسیون رابطه بین دو یا چند متغیر بیان می شود (بلکویی، ۱۳۹۰). به منظور آزمون فرضیات تحقیق از روش معادلات ساختاری با استفاده از روش حداقل مربعات جزئی استفاده شد که به الگوریتم PLS مشهور است.

قلمرو پژوهش

قلمرو موضوعی پژوهش حاضر در حوزه حسابداری با تاکید بر حسابداری مدیریت و عملکرد مالی قرار می گیرد. قلمرو زمانی این پژوهش مقطعی نمی باشد و سال های ۱۳۸۷ الی ۱۳۹۲ را در بر می گیرد. دوره زمانی پژوهش حاضر مبتنی بر اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی (خصوصی سازی) سال های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۲ می باشد.

جامعه آماری (N) و نمونه آماری (n)

جامعه آماری پژوهش حاضر، شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است که براساس شرایط زیر غربالگری (روش حذفی) شده اند:

ردیف	شرط	تعداد
۱	شرکت هایی که تاریخ پذیرش آن ها در بورس، قبل از سال ۱۳۸۷ می باشند.	۴۶۹
۲	به منظور قابلیت مقایسه نتایج، دوره مالی شرکت های نمونه منتهی به پایان اسفند ماه باشد و سال مالی آن ها تغییر نکرده باشد و داده های شرکت ها در بین سال های ۱۳۸۷ الی ۱۳۹۲ در دسترس باشد.	۱۷۷
۳	شرکت هایی که در دوره زمانی پژوهش حاضر، از طرف دولت (سازمان خصوصی سازی)، خصوصی شده باشند.	۷۰
۴	شرکت هایی که پرسش نامه تحقیق حاضر را تکمیل و برگشت دادند.	۴۸

در پژوهش حاضر پرسشنامه بین تمامی شرکت های مورد نظر جامعه (۷۰ شرکت) توزیع شده است و در نهایت پس از پیگیری های فراوان، ۴۸ پرسشنامه تکمیل و برگشت داده شده است.

متغیرهای پژوهش

در این تحقیق برای جمع آوری داده ها از شیوه اسناد کاوی (مراجعه به صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران) و همچنین پرسش نامه استفاده شده است. پرسشنامه این تحقیق به منظور جمع آوری داده های مربوط به ابزارهای حسابداری مدیریت مورد استفاده در شرکتها بوده که بین مدیران مالی شرکت های پذیرفته شده در

بورس اوراق تهران توزیع شده است. فهرست ابزارهای حسابداری مدیریت موجود در پرسش نامه از پرسشنامه تحقیق های حساس یگانه و همکاران (۱۳۹۰)، پادونگ سیتی (۲۰۰۳)، آصیف احمد^۱ (۲۰۱۰)، چن حال و همکاران (۱۹۹۸) و جوشی (۲۰۰۱) استخراج شده است. ضمناً، پرسشنامه بین ۵ نفر از خبرگان و اساتید حسابداری مدیریت توزیع شده است و از این افراد خواسته شده است تا ابزار اندازه گیری را بررسی و هرگونه تغییر ضروری را پیشنهاد نمایند، که در نهایت این پرسشنامه به تایید این افراد رسید.

خصوصی سازی براساس مدل زیر اندازه گیری می شود که طبق نظر جوشی (۲۰۰۱) اندازه شرکت و نوع شرکت (تولیدی یا غیر تولیدی) در خصوصی شدن و استفاده از ابزارهای حسابداری مدیریت و طبق تحقیق سیلواری (۱۳۷۹)، میزان مالکیت فاکتورهای مهمی برای خصوصی سازی تلقی می شوند.

$$t = f (\text{STOCK } t \% , \text{SIZE} , D_1)$$

میزان خصوصی سازی

که در مدل فوق :

$\text{STOCK } t \%$ میزان سهام واگذار شده شرکت در سال t می باشد. اطلاعات مربوط به میزان سهام واگذار شده در هر سال را از طریق سایت خصوصی سازی (www.Ipo.ir) جمع آوری شده است.

D_1 و SIZE ، متغیر کنترل می باشند که تعریف هر یک به شرح زیر می باشد.

SIZE : به عنوان نماد اندازه شرکت می باشد، اندازه شرکت را از تقسیم میزان سرمایه اسمی واگذار شده شرکت در هر سال بر لگاریتم طبیعی دارایی های شرکت به دست می آوریم.

D_1 : نوع شرکت را مشخص می کند که منظور تولیدی و غیرتولیدی بودن (شرکت های خدماتی و بازرگانی) شرکت مورد نظر می باشد، طبق نظر پادونگ سیتی (۲۰۰۳) شرکتهای تولیدی از ابزارهای حسابداری مدیریت بیشتری نسبت به شرکتهای غیرتولیدی استفاده می کنند و همچنین طبق نظر جوشی (۲۰۰۱) در امر خصوصی سازی و استفاده از ابزارهای حسابداری مدیریت شرکتهای تولیدی و غیرتولیدی باهم فرق می کنند و شرکتهای تولیدی از ابزارهای حسابداری مدیریت بیشتری استفاده می کنند. با توجه به نظر پادونگ سیتی و جوشی ، ابزارهای حسابداری مدیریت صرفاً در شرکت های تولیدی به کار گرفته نمی شوند، اما میزان استفاده این ابزارها در شرکتهای تولیدی بیشتر از شرکتهای

غیرتولیدی می باشد، به همین منظور از متغیر D_1 برای تمایز بین شرکتهای تولیدی و غیرتولیدی استفاده شده است که شرکتهای تولیدی عدد یک و شرکتهای غیرتولیدی عدد صفر را می گیرند.

برای آزمون فرضیه دوم پژوهش حاضر از مدل رگرسیون خطی چند متغیره مبتنی بر تحقیق پادونگ سیتی (۲۰۰۳) استفاده می شود.

$$Performance_t = f(MAT_t, DTA, QR, PVB, LTA)$$

که در مدل فوق :

MAT : میزان استفاده از ابزارهای حسابداری مدیریت است که میزان استفاده از ابزارهای حسابداری مدیریت با استفاده از پرسش نامه که شامل ابزارهای حسابداری مدیریت است، با استفاده از طیف لیکرت (امتیاز بین یک تا پنج) اندازه گیری می شود. ابزارهای موجود در پرسشنامه براساس تحقیق حساس یگانه و همکاران (۱۳۹۰) به چهار مرحله تکامل حسابداری مدیریت تقسیم شده است، که این مراحل به ترتیب، تعیین بها و کنترل مالی، کنترل و برنامه ریزی مدیریتی، کاهش اتلاف منابع در تولید، خلق ارزش از طریق استفاده اثربخش از منابع می باشند، که این ابزارها عبارتند از:

مرحله تکامل	نام تکنیک	شماره	مرحله تکامل	نام تکنیک	شماره
۳	بهترین نقطه سفارش مجدد (EOQ)	۳۲	۱	تجزیه و تحلیل صورت سود و زیان و ترازنامه	۱
۳	رگرسیون چند گانه	۳۳	۱	تجزیه و تحلیل صورت جریان وجه نقد	۲
۴	کارت ارزیابی متوازن	۳۴	۱	تجزیه و تحلیل نسبت های مالی	۳
۴	بودجه بندی برای پاداش مدیران	۳۵	۱	تجزیه و تحلیل انحرافات	۴
۴	تکنیک کمی سازی	۳۶	۱	بودجه بندی وجوه نقد	۵
۴	بهایابی هدف	۳۷	۱	بهایابی سفارش کار / دسته محصول	۶
۴	بهینه کاوی فرآیند عملیات	۳۸	۱	تجزیه و تحلیل نقاط ضعف قوت و فرصت تهدید	۷
۴	بهینه کاوی فرآیند مدیریت	۳۹	۱	بازده جریان نقد به سرمایه گذاری	۸
۴	بهینه کاوی اولویت های	۴۰	۱	اهرم عملیاتی	۹

1. Dummy
2. Management Accounting Tools (MAT)

	استراتژیک				
۴	بهینه کاری خصوصیات محصول	۴۱	۲	تجزیه و تحلیل هزینه و منفعت	۱۰
۴	مدیریت کیفیت جامع	۴۲	۲	بهایابی استاندارد	۱۱
۴	شش سیگما	۴۳	۲	بودجه بندی سالانه	۱۲
۴	کایزن	۴۴	۲	بودجه بندی انعطاف پذیر	۱۳
۴	هزینه یابی کیفیت	۴۵	۲	قیمت گذاری انتقالی	۱۴
۴	تجزیه و تحلیل چرخه عمر محصول	۴۶	۲	تجزیه و تحلیل بها-حجم-سود (CVP)	۱۵
۴	تجزیه و تحلیل زنجیره ارزش	۴۷	۲	بهایابی مستقیم	۱۶
۴	تجزیه و تحلیل سودآوری مشتریان	۴۸	۲	بهایابی جذبی	۱۷
۴	تجزیه و تحلیل ارزش سهامداران	۴۹	۲	تجزیه و تحلیل هزینه ثابت و متغیر	۱۸
۴	ارزیابی رضایت مشتریان	۵۰	۲	بودجه بندی سرمایه ای	۱۹
۴	ارزیابی نگرش کارکنان	۵۱	۲	هزینه یابی فرآیندها	۲۰
۴	بهایابی بر مبنای فعالیت	۵۲	۲	هزینه یابی یکنواخت ^۱	۲۱
۴	سیستم اقدام به هنگام	۵۳	۲	برنامه ریزی استراتژیک مدون	۲۲
۴	مهندسی ارزش	۵۴	۲	بهایابی مرحله ای	۲۳
۴	مهندسی معکوس	۵۵	۲	هزینه یابی عملیات	۲۴
۴	مدیریت مبتنی بر ارزش	۵۶	۲	تجزیه و تحلیل قابلیت سوددهی محصول	۲۵
۴	حسابداری منابع انسانی	۵۷	۲	ارزیابی عملکرد سودبخش های مختلف شرکت	۲۶
۴	هزینه یابی محیط زیست	۵۸	۳	بودجه بندی بر مبنای صفر	۲۷
۴	حسابداری مصرف منابع	۵۹	۳	تکنیک های پژوهش عملیاتی ^۲	۲۸
۴	مدل سازی ریسک	۶۰	۳	تجزیه و تحلیل های آماری	۲۹
۴	تئوری محدودیت ها (TOC)	۶۱	۳	برنامه ریزی منابع شرکت	۳۰
			۳	برنامه ریزی مواد	۳۱

DAT^۳: (کل بدهی بر کل دارایی) که به عنوان نماد ریسک می باشد. $\frac{\text{کل بدهی ها}}{\text{کل دارایی ها}}$ (پادونگ سیٹی، ۲۰۰۳)

1. Uniforming Costing
2. Operations Research (OR)
3. Debt to Asset Total (DAT)

QR^۱: (نسبت آنی) که به عنوان نماد نقدینگی می باشد. سرمایه گذاری - دارایی های جاری
 بدمی های جاری
 (دیانتی دیلمی، برزگر، ۱۳۹۳)

LTA^۲: (لگاریتم طبیعی از دارایی ها) که به عنوان نماد اندازه شرکت می باشد.
 پادونگ سیتی، ۲۰۰۳)

PVB^۳: (تقسیم ارزش بازار هر سهام به ارزش دفتری سهام) که به عنوان نماد رشد
 شرکت استفاده می شود. (پادونگ سیتی، ۲۰۰۳)

Performance: عملکرد واحد تجاری می باشد که در این تحقیق از رویکردهای
 حسابداری، اقتصادی و تلفیقی محاسبه می گردد. در نهایت از ۶ معیار در این تحقیق برای
 ارزیابی عملکرد مالی استفاده شده است که توضیح ونحوه محاسبه هریک به شرح زیر می
 باشد.

در رویکرد حسابداری، از ارقام مندرج در صورت های مالی نظیر سود، سود هر سهم،
 جریان های نقدی عملیاتی، بازده دارایی ها و بازده حقوق صاحبان سهام جهت ارزیابی
 عملکرد استفاده می شود (انصاری و کریمی، ۱۳۸۷) که شامل موارد زیر می باشد. ۱- نرخ
 بازده حقوق صاحبان سهام (ROE) که از تقسیم سود خالص شرکت بر حقوق صاحبان
 سهام محاسبه می گردد. ۲- نرخ بازده دارایی (ROI) که از تقسیم سود خالص بر مجموع
 دارایی ها محاسبه می گردد و ۳- سود هر سهم (EPS)^۴ که از تقسیم سود خالص متعلق به
 سهامداران عادی بر میانگین موزون تعداد سهام عادی محاسبه می گردد. (آذربایجانی و
 همکاران، ۱۳۹۰)

۴- اما رویکرد اقتصادی که مؤسسه استرن استوارت ادعا کرد که معیار ارزش افزوده
 اقتصادی (EVA)^۵ تنها شاخص صحیح از عملکرد مؤسسه و مدیریت است و مقیاسی از میزان
 ارزش خلق شده برای سهامداران به وسیله شرکت در یک دوره حسابداری است. محاسبه
 ارزش افزوده اقتصادی به شرح زیر می باشد (آذربایجانی و همکاران، ۱۳۹۰).

$$EVA : NOPAT_t - WACC (capital_{t-1})$$

1. Quick Ratio (QR)
2. Ln Total Asset (LTA)
3. Price to Book Value (PVB)
4. Earning per share (EPS)
5. Economic Value Added (EVA)

که در آن :

EVA: ارزش افزوده اقتصادی

NOPAT: سود خالص عملیاتی پس از کسر مالیات در انتهای دوره t

WACC: میانگین موزون هزینه سرمایه

CAPITAL: مجموع سرمایه به ارزش دفتری در ابتدای دوره t یا انتهای $t-1$.

هزینه سرمایه، در واقع نرخ بازدهی موردانتظار سرمایه گذاران است. در این پژوهش برای محاسبه نرخ هزینه سرمایه برای شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران از معادله زیر که مبتنی بر فلسفه بازده موردانتظار استفاده شده است: (استون^۱، ۲۰۰۴)

$$WACC_{it} = \frac{DPS_{it}}{P_{it-1}} + \frac{NI_{it} - NI_{it-1}}{NI_{it-1}}$$

که در آن $WACC_{it}$ میانگین موزون هزینه سرمایه و DPS_{it} سود تقسیمی هر سهم و P_{it} قیمت هر سهم در سال قبل و NI_{it} سود خالص و NI_{it-1} سود خالص سال قبل می باشد. در رویکرد تلفیقی از اطلاعات حسابداری و بازار برای ارزیابی عملکرد به کار می رود، مانند نسبت کیو توین و نسبت قیمت به سود هر سهم. (ملکیان و اصغری، ۱۳۸۵)

۵- کیو توین از شاخص های اندازه گیری عملکرد شرکت ها می باشد که در سال ۱۹۶۹ توسط جیمز توین مطرح شد. هدف وی برقراری رابطه علت معلولی بین شاخص کیو توین و میزان سرمایه گذاری انجام شده در شرکت بود. (طالب نیا و همکاران، ۱۳۸۸)

$$Q = \frac{COMVAL + PREFVAL + SBOND + STDEBT}{SRC}$$

که در کیو توین^۲:

COMVAL: ارزش بازار پایان سال سهام عادی و **PREFVAL**: ارزش بازار پایان سال سهام ممتاز و **SBOND**: ارزش دفتری پایان سال بدهی های بلند مدت و: **STDEBT**: ارزش دفتری پایان سال بدهی های با سررسید کمتر از یکسال و **SRC**: ارزش دفتری پایان سال کل دارایی های شرکت می باشد.

1. Easton
2. Tobins Q

۶- P/E یکی از نسبت های رایج سنجش سطح ارزشمندی قیمت در قیاس با میزان سودآوری یک سهم می باشد که از تقسیم قیمت روز سهم بر سود تخصیص داده شده به هر سهم محاسبه می گردد. (شهادی، ۱۳۸۵)

روش تجزیه و تحلیل داده های تحقیق

به منظور آزمون فرضیات تحقیق از روش معادلات ساختاری^۱ با استفاده از روش حداقل مربعات جزئی استفاده شد که به الگوریتم PLS^۲ مشهور است. برای داده پردازی از نرم افزار PLS نسخه ۲۰۱۴ استفاده شد. یکی از جدیدترین رویکردها در مدل معادلات ساختاری روش حداقل مربعات جزئی است. این روش مدل معادله ساختاری واریانس محور، زمانی که برای سازه های ترکیبی در مقابل سازه های انعکاسی وجود داشته باشد و یا حجم نمونه کلی در مقابل تعداد متغیر های مورد برآورد و یا منقسم به واحدهای کوچک؛ به علت گروه بندی؛ کم است، بسیار مناسب بوده و نتایج قابل اتکایی برای تخمین مدل ایجاد می کند.

یافته های پژوهش

آمار توصیفی

در آمار توصیفی، اطلاعاتی ارائه می گردد که شامل اطلاعات عمومی پاسخ دهندگان و شرکت هایشان می باشد. پاسخ دهندگان همگی مدیران مالی نمونه تحقیق بودند که همگی مرد (۴۸ نفر) و ۵۰ درصد آن ها (۲۴ نفر) بالای ۱۵ سال سابقه کار و ۸۳/۳۳ درصد آن ها (۴۰ نفر) دارای مدرک کارشناسی ارشد یا بالاتر بودند.

همچنین در این قسمت سعی می شود تا وضعیت ابزارهای حسابداری مدیریت در شرکت ها، از طریق بررسی میزان استفاده از ابزارهای حسابداری مدیریت تعیین گردد. جدول شماره ۱ میزان درصد استفاده شرکتها از هر ابزار حسابداری مدیریت را نشان می دهد.

1. Structural Equation Model (SEM)
2. Partial Least Square (PLS)

جدول ۱ میزان استفاده از ابزار های حسابداری مدیریت

M (S.D)	درصد استفاده ^x					ابزار های حسابداری مدیریت
	۵	۴	۳	۲	۱	
۴,۰۶ (۱,۱۳)	۴۴,۱	۳۲,۴	۱۴,۷	۲,۹	۵,۹	مرحله تعیین بها و کنترل مالی
۱,۷۶ (۱,۱)	۲,۹	۲,۹	۲۳,۵	۸,۸	۶۱,۸	مرحله کنترل و برنامه ریزی
۱,۵۳ (۰,۹۶)	۲,۹	۰	۱۴,۷	۱۱,۸	۷۰,۶	مرحله کاهش اتلاف منابع تولیدی
۳,۸۲ (۱)	۲۹,۴	۳۲,۴	۲۹,۴	۲,۹	۲,۹	مرحله خلق ارزش

^x ۱- خیلی اندک، ۲- اندک، ۳- متوسط، ۴- زیاد و ۵- خیلی زیاد
M= میانگین، S.D= انحراف معیار

همان طور که مشاهده می کنید، مرحله تعیین بها و کنترل مالی با میانگین ۴,۰۶ رایجترین مرحله از ابزارهای مورد استفاده در شرکت های نمونه تحقیق حاضر است و مراحل بعدی به ترتیب مرحله خلق ارزش، مرحله کنترل و برنامه ریزی، مرحله کاهش اتلاف منابع تولیدی می باشند.

آمار استنباطی

روایی و پایایی پرسشنامه تحقیق

روایی آزمون، به توانایی ابزار مورد نظر در اندازه گیری صفتی که آزمون برای اندازه گیری آن ساخته شده است، اشاره دارد. چنانچه وسیله جمع آوری اطلاعات از جامعیت و مانعیت کافی برخوردار نباشد و نتواند همه آن چه را که مدنظر پژوهشگر است به درستی اندازه گیری نماید و یا نتواند مانع سنجش آن چیزی که نمی خواهیم بسنجیم شود، در این صورت نتایج حاصل دور از واقعیت خواهد بود. به منظور پیشگیری از این مشکل، باید اعتبار علمی پرسشنامه تحقق یابد. در این پژوهش جهت سنجش روایی پرسشنامه، ابتدا پرسشنامه در اختیار تعدادی از اساتید و صاحب نظران حسابداری مدیریت قرار داده و پس از اخذ نظرات، اقدامات اصلاحی انجام گرفته است.

پایایی که به دقت، اعتماد پذیری و ثبات نتایج آزمون اشاره می کند، از جمله ویژگی های فنی ابزار اندازه گیری بوده و با این امر سروکار دارد که ابزار اندازه گیری در شرایط یکسان تا چه اندازه نتایج یکسانی بدست می دهد. همچنین، ضریب پایایی نشان دهنده این مطلب است که تا چه اندازه ابزار اندازه گیری ویژگی های باثبات و یا ویژگی های متغیر آزمودنی را می سنجد. پرسشنامه تحقیق حاضر به دلیل پرسش از یک واقعیت و نه نظر سنجی، نیازی به آلفای کرونباخ ندارد. عبارت دیگر از پاسخ دهندگان (مدیران مالی شرکت ها) در مورد استفاده از ابزارهای حسابداری مدیریت سوال شده است که برگرفته از تحقیقات معتبر جهان نظیر مالیات و همکاران (۲۰۰۴) می باشد. به عبارت دیگر، این پرسشنامه صرفاً به منظور گردآوری داده ها و اطلاعات کاربرد حسابداری مدیریت پرسشنامه ای برای نمونه آماری تحقیق تهیه شده که شامل پرسش در خصوص استفاده یا عدم استفاده از ابزارهای حسابداری مدیریت مورد نظر تحقیق می باشد. (حاجیها و خراط زاده، ۱۳۹۳)

روش های آماری تحقیق

در روش شناسی مدل معادلات ساختاری، ابتدا به ساکن لازم است تا روایی سازهمورد مطالعه قرار گرفته تا مشخص شود نشانگر های انتخاب شده برای اندازه گیری سازه های مورد نظر خود از دقت لازم برخوردار هستند. یعنی آیا سوالات برای اندازه گیری متغیر درست انتخاب شده اند یا خیر؟ برای این منظور از تحلیل عاملی تائیدی (CFA)^۱، استفاده می شود. به این شکل که بار عاملی هر نشانگر با سازه خود دارای مقدار t بالاتر از $1/96$ باشد، در این صورت این نشانگر از دقت لازم برای اندازه گیری آن سازه یا صفت مکنون برخوردار است. (نانالی و برنستین، ۱۹۹۴). در جدول ۲ مقادیر بار عاملی برای نشانگر های هر سازه آورده شده است.

جدول ۲. مقادیر بار عاملی برای نشانگرهای سازه در قالب مدل اندازه گیری

نتیجه	P	بار عاملی	متغیر	سازه
پذیرش	۰/۰۰۱	۰/۷۵۸	D ₁	خصوصی سازی
پذیرش	۰/۰۰۱	۰/۵۴۸	SIZE	
پذیرش	۰/۰۰۱	۰/۹۵۸	STOCK%	
پذیرش	۰/۰۰۱	۰/۴۷۸	EPS	عملکرد مالی
پذیرش	۰/۰۰۱	۰/۸۸۷	EVA	
پذیرش	۰/۰۰۱	۰/۴۷۸	P/E	
پذیرش	۰/۰۰۱	۰/۶۵۴	Tobins Q	
پذیرش	۰/۰۰۱	۰/۶۵۷	ROA	
پذیرش	۰/۰۰۱	۰/۵۸۸	ROE	مراحل تکاملی حسابداری مدیریت
پذیرش	۰/۰۰۱	۰/۷۸۹	مرحله تعیین بها و کنترل مالی	
حذف	۰/۱۰۴	۰/۱۰۶	مرحله کنترل و برنامه ریزی	
حذف	۰/۱۳۸	۰/۱۴۸	مرحله کاهش اتلاف منابع تولیدی	
پذیرش	۰/۰۰۱	۰/۹۵۸	مرحله خلق ارزش	

بر اساس نتایج جدول ۲ مشخص می شود که نشانگرهای هر سازه (به غیر از دو شاخص در ابزارهای حسابداری مدیریت) به دلیل داشتن مقدار t بیشتر از ۱/۹۶ از اهمیت لازم برای اندازه گیری برخوردار هستند و لذا روایی سازه که برای بررسی دقت و اهمیت نشانگرهای انتخاب شده برای اندازه گیری سازه ها، انجام شده نشان می دهد که نشانگرها، ساختارهای عاملی مناسبی را جهت اندازه گیری ابعاد مورد مطالعه در مدل تحقیق فراهم می آوردند.

علاوه بر روایی سازه که برای بررسی اهمیت نشانگرهای انتخاب شده برای اندازه گیری سازه ها به کار می رود، روایی تشخیصی نیز در تحقیق حاضر مورد نظر است. به این معنا که نشانگرهای هر سازه در نهایت تفکیک مناسبی را به لحاظ اندازه گیری نسبت به سازه های دیگر مدل فراهم آورند. به عبارت ساده تر هر نشانگر فقط سازه خود را اندازه گیری کند و ترکیب آنها به گونه ای باشد که تمام سازه ها به خوبی از یکدیگر تفکیک شوند. این فرایند از دو طریق قابل مطالعه است که هر دو روش در این تحقیق استفاده شد.

1. Construct Validity

در راستای روش اول ابتدا با کمک شاخص میانگین واریانس استخراج شده مشخص شد که تمام متغیرها دارای میانگین واریانس استخراج شد (AVE) بالاتر از ۰/۵ است.

جدول ۳ بررسی مقادیر ریشه دوم میانگین واریانس استخراج شده با همبستگی های موجود بین متغیرهای نهفته

Alpha	CR	AVE	صفت های مکنون
۰/۸۱۵	۰/۸۹۳	۰/۷۵۸	خصوصی سازی
۰/۷۰۳	۰/۷۲۳	۰/۵۰	عملکرد مالی
۰/۷۶۸	۰/۸۱۱	۰/۶۵۶	ابزارهای حسابداری مدیریت

روش دوم برای بررسی روایی تشخیصی استفاده از ریشه دوم میانگین واریانس استخراج شده است. برای این منظور باید ریشه دوم میانگین واریانس استخراج شده از سایر همبستگی های عامل های دیگر با این سازه بیشتر باشد (نویت و هانکوک، ۲۰۰۱). این موضوع در جدول شماره ۴ نشان داده شده است.

جدول ۴ بررسی مقادیر ریشه دوم میانگین واریانس استخراج شده با همبستگی های موجود بین متغیرهای نهفته

۳	۲	۱	صفت های مکنون
		۰/۸۷۱	خصوصی سازی
	۰/۷۰۲	۰/۷۶۴	عملکرد مالی
۰/۸۱۰	۰/۴۳۹	۰/۳۱۴	ابزارهای حسابداری مدیریت

نتایج بررسی روایی تشخیصی^۲، نشان می دهد که نشانگرهای انتخابی جهت اندازه-گیری سازه های موجود از روایی تشخیصی لازم برخوردار هستند، زیرا که تمام سازه های دارای مقدار واریانس استخراج شده بالاتر از ۰/۵ بودند و همچنین ریشه دوم میانگین واریانس استخراج شده برای هر سازه که در قطر ماتریس جدول شماره ۴ نشان داده شده است از تمام همبستگی های سایر عامل ها با آن عامل بالاتر است.

در نهایت جهت بررسی پایایی نیز از شاخص پایایی ترکیبی استفاده شد. در روش شناسی مدل معادلات ساختاری از ضریب پایایی ترکیبی استفاده می شود که مقادیر بالاتر

1. Average Variance Extracted
2. Discriminant Validity

از ۰/۶ برای هر سازه نشان از پایایی مناسب آن دارد. (نانالی و برنستین، ۱۹۹۴). مقدار پایایی ترکیبی CR سازه ها نیز بالاتر از ۰/۶ به دست آمده که بسیار خوب است. در این مرحله و با توجه به اتمام فاز پالایش متغیر و اطمینان از دقت شاخص ها در اندازه گیری مفاهیم و متغیرهای مرتبط می توان به آزمون فرضیات تحقیق پرداخت.

به منظور بررسی معنی داری ضریب مسیر یا همان بتا از روش از سرگیری یا بازنمونه-گیری (BS)^۲ استفاده شد، این روش میتواند با ساخت تعدادی بازنمونه پیاده سازی شود، که هر کدام از این بازنمونه ها در واقع نمونه هایی رندم با جایگذاری از مجموعه داده های اصلی هستند. n در این روش معرف تعداد از سرگیری الگوریتم PLS برای یافتن بهترین راه حل است و عموماً برای دقت در دو فاز ۸۰۰ مرتبه و ۵۰۰ مرتبه صورت می گیرد که برای این منظور از سرگیری در دو حالت ۵۰۰ و ۸۰۰ نمونه شبیه سازی شد که نتایج نشان می دهد در هر دو حالت معنی دار بودن یا بی معنی بودن پارامتر تغییری ایجاد نشده و نتایج از اعتبار محکمی برخوردار هستند. لذا می توان در قالب مدل رگرسیونی فرضیات تحقیق را آزمون نمود. شاخص میانگین ضریب مسیر (APC)^۳ و ARS^۴ نشان می دهند که روابط بین متغیرها در این مدل به خوبی شناسایی شده است و مقدار آن معنی دار است (نویت و هانکوک^۵، ۲۰۰۱).

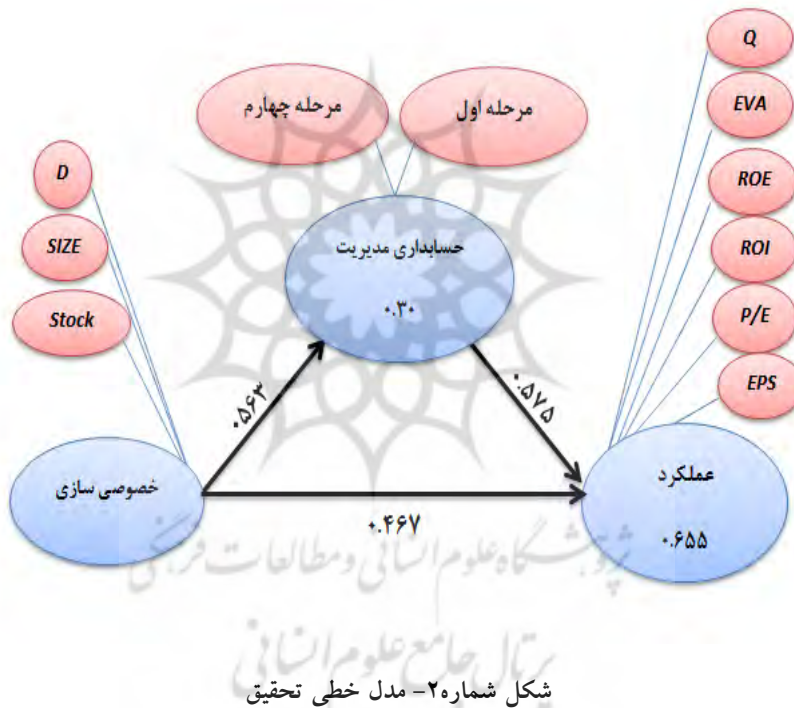
ARS مدل خطی برابر ۰/۴۷۵ و سطح معنی داری آن ۰/۰۱ محاسبه شده است و نشان می دهد بخش اعظمی از واریانس موجود در داده ها با روابط موجود به شکل خطی بیان شده است.

میانگین ضریب مسیر (APC) برای مدل خطی برابر ۰/۵۳۴ با سطح معنی داری ۰/۰۱ به دست آمد. میزان شاخص ریشه میانگین مربعات خطا (SRMR) نیز ۰/۰۸ به دست آمد که کمتر از ۰/۱ است و نشان از برازش مدل دارد.

1. Nunnally & Bernstein
2. Bootstrapping (BS)
3. Average Path Coefficient (APC)
4. Average R Square (ARS)
5. Nevitt & Hancock

جدول ۵ اثر خطی اثرات متغیرهای مستقل بر وابسته با متغیر کنترل

روش بازنمونه گیری (BS)		R ²	Sig.	S.E.	بتا	اثر خطی مورد مطالعه
n=۸۰۰	n=۵۰۰					
۹/۰۱	۸/۸۶	۰/۳۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۶	۰/۵۶۳	خصوصی سازی مدیریت
۷/۵۴	۷/۴۸	۰/۶۵۵	۰/۰۰۱	۰/۰۶	۰/۴۶۷	خصوصی سازی عملکرد مالی
۸/۱۲	۸/۰۹		۰/۰۰۱	۰/۰۷	۰/۵۷۵	ابزارهای حسابداری مدیریت مالی

در پژوهش هایی که پژوهشگر از مدل های رگرسیونی برای آزمون اثر متغیر مستقل نهایی (خصوصی سازی) بر متغیر وابسته نهایی (عملکرد مالی) به واسطه یک متغیر مستقل دیگر (حسابداری مدیریت) به صورت غیر مستقیم استفاده می کند، که این بررسی ها به

عنوان فرضیات میانجی گری شناخته می شوند، از سه آزمون سوبل ، گودمن و آروجان می توانید جهت سنجش مقادیر معناداری اثرات غیر مستقیم استفاده کرد.

نتیجه این بررسی ها نشان می دهد که اثر مستقیم خصوصی سازی بر استفاده از ابزارهای حسابداری مدیریت و همچنین ابزار های حسابداری مدیریت بر عملکرد مالی معنی دار است و با استفاده از ضرایب مسیر و خطای استاندارد می توان به آزمون فرضیه میانجی پرداخت.

برای آزمون فرضیات میانجی و با در نظر گرفتن اطلاعات مدل در قالب ضرایب مستقیم و غیر مستقیم و در نظر گرفتن خطای اندازه گیری موجود می توان با استفاده از تست های سوبل، آروجان و گودمن فرضیه میانجی را آزمون نمود. معادله هر یک از این تست ها در ادامه آمده است.

معادله تست سوبل (Sobel test) به شرح زیر است:

$$Z\text{-value} = a*b/\text{SQRT}(b^2*s_a^2 + a^2*s_b^2)$$

معادله تست آروجان (Aroian test) به شرح زیر است:

$$Z\text{-value} = a*b/\text{SQRT}(b^2*s_a^2 + a^2*s_b^2 + s_a^2*s_b^2)$$

معادله تست گودمن (Goodman test) به شرح زیر است:

$$Z\text{-value} = a*b/\text{SQRT}(b^2*s_a^2 + a^2*s_b^2 + s_a^2*s_b^2)$$

که در مدل های فوق :

بین خصوصی سازی و حسابداری مدیریت بیانگر خطای اندازه گیری s_a^2 ضریب بتا و

_a

بین حسابداری مدیریت و عملکرد مالی بیانگر خطای اندازه گیری s_b^2 ضریب بتا و

_b

جدول ۶. آماره های مرتبط با بررسی اثر میانجی گری ابزارهای حسابداری

P-level	خطای استاندارد	Statistics	Test	مسیر مورد مطالعه با میانجی گری ابزار های حسابداری مدیریت
۰/۰۰۱	۰/۰۴	۶/۷۰	<i>Sobel</i>	
۰/۰۰۱	۰/۰۴	۶/۶۸	<i>Arojan</i>	خصوصی سازی ← عملکرد مالی
۰/۰۰۱	۰/۰۴	۶/۷۲	<i>Goodman</i>	

با توجه به سطح معنی داری (P-VALUE) که در هر سه آزمون مقدار آن ۰/۰۰۱ است، در نتیجه هر سه تست فوق معنی دار می باشد. لذا با ۹۹ درصد اطمینان این فرضیه پذیرفته می شود که خصوصی سازی از طریق نقش میانجی استفاده از ابزار های حسابداری مدیریت بر عملکرد مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران اثر می گذارد.

بر اساس نتایج مدل مشخص می شود که اثر رگرسیونی استفاده از ابزار های حسابداری مدیریت بر عملکرد مالی دارای ضریب مسیر ۰/۵۷۵ است که مقدار t محاسبه شده برای آن در دو حالت باز نمونه گیری ۵۰۰ و ۸۰۰ بالای ۱/۹۶ است که نشان از دقت معنی داری پارامتر دارد. با توجه به این نتیجه مشخص می شود که وضعیت استفاده از ابزارهای حسابداری مدیریت بر عملکرد مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار اثر معنی داری به لحاظ آماری دارد و از استفاده از ابزار های حسابداری مدیریت می توان به عنوان متغیر پیش بین عملکرد مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران نام برد. بر اساس اطلاعات به دست آمده باید پذیرفت که استفاده از ابزار های حسابداری مدیریت بر عملکرد مالی با یک درصد خطا تاثیر مثبت و معنی داری به لحاظ آماری دارد. لذا یک واحد تغییر در انحراف استاندارد استفاده از ابزار های حسابداری مدیریت می تواند سبب افزایش ۰/۵۷۵ واحد در مقدار عملکرد مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار شود که مقدار قابل توجهی است.

بر اساس نتایج مدل مشخص می شود که اثر رگرسیونی خصوصی سازی بر عملکرد مالی دارای ضریب مسیر ۰/۴۶۷ است که مقدار t محاسبه شده برای آن در دو حالت باز نمونه گیری ۵۰۰ و ۸۰۰ بالای ۱/۹۶ است که نشان از دقت معنی داری پارامتر دارد.

با توجه به این نتیجه مشخص می شود که وضعیت خصوصی سازی بر عملکرد مالی اثر معنی داری به لحاظ آماری دارد و از خصوصی سازی می توان به عنوان متغیر پیش بین عملکرد مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران نام برد. بر اساس اطلاعات به دست آمده باید پذیرفت که خصوصی سازی بر عملکرد مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار با یک درصد خطاء تاثیر مثبت و معنی داری به لحاظ آماری دارد. لذا یک واحد تغییر در انحراف استاندارد خصوصی سازی می تواند سبب افزایش ۰/۴۶۷ واحد در مقدار عملکرد مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران شود که مقدار قابل توجهی است.

نتیجه کلی تحقیق ضمن تایید مدل تحقیق، نشان می دهد مدل حاضر توانایی تبیین ۶۵ درصد از تغییرات متغیر عملکرد مالی شرکت های مورد مطالعه را داراست و همچنین مشخص شد خصوصی سازی سبب شده تا شرکت ها عموماً از ابزارهای نسل اول و چهارم ابزارهای حسابداری مدیریت بیشتر استفاده کنند.

نتیجه گیری و بحث

پهنه اقتصادی جهان امروز دولت فربه را بر نمی تابد، بنابراین به نظر می رسد حوزه هایی باید به بخش خصوصی واگذار گردد تا از این طریق رقابت ایجاد گردد. با حرکت به سوی خصوصی سازی و تغییرات در الگوی رقابت و مطرح شدن تجارت جهانی، اهمیت حسابداری مدیریت به وضوح قابل مشاهده است، به طوری که یک سیستم ضعیف حسابداری مدیریت می تواند برتری ها و منافع رقابتی شرکتها را به طور چشمگیری کاهش دهد. نظریه پشتیبان این پژوهش نظریه احتمال می باشد که طبق این نظریه عوامل مختلف درونی و بیرونی بر ساختار شرکت می تواند تاثیر گذار باشد که اندرسون و لنز (۱۹۹۹) ساختار شرکت را ابزارهای حسابداری مدیریت در نظر گرفتند، در نهایت این عوامل می تواند بر عملکرد مالی شرکت تاثیر گذار باشد.

در این تحقیق با توجه به سیاست های کلی اصل ۴۴ که به دنبال افزایش رقابت می باشد، از حسابداری مدیریت به عنوان متغیری میانجی در رابطه بین عملکرد مالی و خصوصی سازی در نظر گرفته شد. نتایج تحقیق نشانگر رابطه مثبت و معنی داری بین عملکرد مالی و خصوصی سازی و همچنین بین حسابداری مدیریت و عملکرد مالی را نشان می دهد، با

ذکر این نکته که رابطه بین عملکرد مالی و خصوصی سازی توسط متغیر میانجی حسابداری مدیریت تشدید می گردد.

نتایج این تحقیق نشان دهنده این امر است که در شرایط رقابتی امروزی، برای بهبود عملکرد مالی شرکت، شرکت ها باید از ابزارهای نوین و نسل چهارم حسابداری مدیریت استفاده کنند تا بتوانند در صحنه رقابت سرپا باقی بمانند. البته قابل ذکر است که این شرکت ها همچنان از ابزارهای مرحله اول (سنتی) حسابداری مدیریت نیز استفاده زیادی می کنند.

به نظر می رسد که تا قبل از خصوصی سازی، طبق نتایج تحقیقات حساس یگانه و همکاران (۱۳۹۰) و خدارحمی (۱۳۸۹)، شرکتها فقط از ابزارهای مرحله اول استفاده می کردند، با توجه به اعلان سیاستهای کلی اصل ۴۴ رهبری که افزایش رقابت و کارایی یکی از اهداف اصلی آن بود، شرکتها به سمت استفاده از ابزارهای نوین حسابداری مدیریت (ابزارهای مرحله ۴) سوق یافته اند.

محدودیت ها و پیشنهادات

در رابطه با محدودیت های پژوهش می توان به موارد زیر اشاره کرد:

- . یکی از ابزارهای جمع آوری اطلاعات در این پژوهش پرسشنامه بوده است. محدودیت های ذاتی پرسشنامه، محدودیت عمده این پژوهش است.
  - . عدم همکاری کامل برخی از مدیران مالی شرکت های مورد بررسی در تکمیل پرسشنامه، به دلایل مشغله کاری و یا عدم درک صحیح از موضوع و هدف تحقیق.
  - . عدم آشنایی کامل مدیران مالی با ابزارهای حسابداری مدیریت، یکی دیگر از مشکلات موجود بر سرراه جمع آوری داده های پژوهش حاضر بوده است.
- بر اساس نتایج تحقیق حاضر می توان پیشنهادات زیر را برای انجام تحقیقات آتی ارائه کرد:

۱. در تحقیقات آتی می توان ابزارهای مهم و اثرگذار حسابداری مدیریت در شرایط فعلی، مانند بهایابی هدف را به صورت موردی مورد آزمون قرار داد.
۲. در این تحقیق از ۶ معیار ارزیابی عملکرد استفاده شده است، در تحقیقات آتی می توان از معیار های دیگری مانند ارزش افزوده بازار و... نیز استفاده کرد.

۳. در تحقیقات آتی می توان رابطه بین ابزارهای نسل چهارم و پیشرفته حسابداری مدیریت را با معیارهای اقتصادی مانند ارزش افزوده اقتصادی بررسی نمود.

منابع

آذر، عادل؛ اسلامجو، علی؛ (۱۳۹۱)، مقایسه عملکرد شرکت های واگذار شده به بخش خصوصی و بخش عمومی غیردولتی در بورس اوراق بهادار تهران (مورد مطالعه: واگذاری پس از ابلاغ سیاست های کلی اصل ۴۴)، مجله تحقیقات مالی اسلامی، سال اول.

اسکات، ویلیم؛ (۱۳۹۰)، ترجمه علی پارسایان، تئوری حسابداری، انتشارات ترمه، چاپ سوم.

آذریباجانی، کریم؛ سروش یار، افسانه؛ یاریان کوپانی، سمانه؛ (۱۳۹۰)، جستجوی بهترین معیار عملکرد مالی، مجله حسابرس، شماره ۵۲

انصاری، عبدالمهدی؛ کریمی، محسن؛ (۱۳۸۷)، بررسی معیارهای مالی ارزیابی عملکرد مدیریت در ارزش آفرینی برای سهامداران با تاکید بر معیارهای اقتصادی، حسابدار، شماره ۱۳۸۷، ۲۰۰

بلکویی، احمد ریاحی؛ (۱۳۹۰)، ترجمه علی پارسایان، تئوری حسابداری، انتشارات ترمه، چاپ سوم

پرکوپنکو، ژوزف؛ (۱۳۸۰)، مدیریت خصوصی سازی، ترجمه حسین اکبری و پروانه داوری، چاپ اول، تهران: نشر آشنا.

حاجیها، زهره؛ خراط زاده، مهدی؛ (۱۳۹۳)، بررسی رابطه کاربرد نوآوری های حسابداری مدیریت و شاخص های مالی ارزیابی عملکرد در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، شماره ۱۱، ص ۲۹-۴۰.

حساس یگانه، یحیی؛ دیانتی دیلمی، زهرا؛ نوروز بیگی، ابراهیم؛ (۱۳۹۰)، بررسی وضعیت حسابداری مدیریت در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله حسابداری مدیریت، سال چهارم، شماره ۸، ص ۱-۱۸.

خدارحمی، احمد؛ طالبی، رقیه؛ (۱۳۸۹)، بررسی کاربرد ابزارهای حسابداری مدیریت توسط مدیران شرکت های تولیدی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله دانش حسابداری، سال اول، شماره ۲، پاییز

دانشفرد، کرم الله؛ وحدانی، کاوه؛ آغاز، عسل؛ (۱۳۸۹)، بررسی نقش پیاده سازی کارت امتیاز متوازن در بهبود عملکرد سازمان، فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار.

دیانتی دیلمی، زهرا؛ برزگر، مرتضی؛ (۱۳۹۳)، مدل مدیریت ریسک حساب های دریافتی، مجله دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، شماره ۱۱، ص ۶۷-۸۳

دیانتی دیلمی، زهرا؛ حسین پور، امیرحسین؛ احمدی، حسین؛ (۱۳۹۴)، اثر ابزارهای مراحل تکامل حسابداری مدیریت بر روی سود عملیاتی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علمی- پژوهشی مطالعات تجربی حسابداری مالی، شماره ۴۶، ص ۶۳-۸۶

سالار، جمشید؛ غلامی اواتی، رمضان، (۱۳۹۰)، بررسی ارتباط بازار مداری و عملکرد شرکت های مواد غذایی بورس، پژوهش نامه مدیریت اجرایی، سال سوم، شماره ۶. سایت سازمان خصوصی سازی، www.ipo.ir

سیلواری، محمد رضا؛ (۱۳۷۹)، بررسی رابطه نوع مالکیت و عملکرد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.

شهادایی، سید محمد علی؛ (۱۳۸۵)، ارزش گذاری سهام بر مبنای P/E، نشر چالش، چاپ اول.

صفارزاده پاریزی، غلام رضا؛ (۱۳۸۱)، خصوصی سازی و بررسی عملکرد آن در فاصله ۱۳۶۸-۱۳۸۰ در کشور، پژوهشنامه اقتصادی.

طالب نیا، قدرت؛ محمدزاده سالطه، حیدر؛ (۱۳۸۴)، تأثیر خصوصی سازی شرکت های دولتی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بر بازده سهام آن ها، تحقیقات مالی. شماره ۱۹، ص ۹۷-۱۱۶.

قیاسوند، نورمحمد؛ (۱۳۹۰)، موانع اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی در موسسات مالی، فصلنامه مدیریت کسب و کار، شماره ۱۰، سال دوم

گودرزوندچگینی، مهرداد؛ مهدی میرزاد، زارع؛ (۱۳۸۹)، اثرات واگذاری (خصوصی سازی) بر کارایی (شرکت سهامی مخابرات استان گیلان)، بررسی های بازرگانی، شماره ۴۰.

نقیبی، سید حسین؛ (۱۳۸۸)، مجموعه مقررات اصل ۴۴ قانون اساسی تحلیلی محشی کاربری، انتشارات اتاق بازرگانی و صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران.

نصرالهی، خدیجه؛ آقایی، کیومرث؛ باقری، نوشین؛ (۱۳۸۸)، ارزیابی روند بازدهی سهام شرکت های خصوصی شده از طریق بورس اوراق بهادار، فصلنامه حسابداری مالی، سال اول. ص ۴۲-۴۹.

نمازی، محمد؛ عظیمی بیدگلی، مصطفی؛ (۱۳۹۱)، تعیین معیارهای ارزیابی متوازن و رتبه-بندی آنها با استفاده از فرآیند تحلیل سلسله مراتبی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، فصلنامه علمی - پژوهشی مطالعات تجربی حسابداری مالی، شماره ۳۵. ص ۱-۲۱.

Anderson, Shannon W. and William N. Lanen.(1999). Economic transition, strategy and the evolution of management accounting practices: The case of India. Accounting, Organizations and Society.

Asif Ahmed, (2010). Fifty Two Tools of Management Accounting , available at:WWW.SSRN.COM.

Bonaccorsi di Patti Emilia&C.Hardy Daniel (2005); " Financial Sector, Liberalization, Bank Privatization, and Efficiency: Evidence from Pakistan"; Journal of Banking & Finance.

Brazil Carlos & E.Thal Alfred & D.Weir Jeffrey (2007); "Evaluating the Effectiveness of Utility Privatization Efforts", Journal of Facilities Management.

Chi jin and padegett carol,(2008) The performance and long-run charestritic of the chines Ipo market, ISMA center working paper.

Chenhall.Langfield-Smith (1998). "Adoption and benefits of management accounting techniques and practices: An Australian study", Management Accounting Research.

Chin, W.W., Marcolin, B.L., & Newsted, P.R. (2003). A partial least squares latent variable modeling approach for measuring interaction effects: Results from a Monte Carlo simulation study and an electronic-mail emotion/adoption study. Information Systems Research, 14(2), 189-218

Fafaliou Irene & Donaldson Jhon (2007); "The Contribution of Privatization to Welfare", Journal of International Economics Research.

Easton, P. (2004), PE Ratios, PEG Ratios, and Estimating the Implied Expected Rate of Return on Equity Capital ,Accounting Review.

Earle, S. (2002), "The Development of Privatization Process Research", International Review of Business Research Papers, Vol. 2, No.2.

Galyan Grygorenko & Stefan Lutz (2007); "Firm Performance and Privatization in Ukraine", Journal of Economic Change , Vol. 40, pp. 253-266.

- Gapta, R. (2001), "Effect of Privatization on Performance", Journal of Accounting Research.
- Gordon, Lawrence A. and Katherine J. Silvester. (1999). Stock market reactions to activity-based costing adoptions. Journal of Accounting and Public Policy 18: 229-251.
- Gupta, N. (2005). Partial Privatization and Firm Performance. The Journal of Finance.
- Jones, C. (1985). An empirical study of the evidence for contingency theories of management accounting systems in conditions of rapid change. Accounting, Organizations and Society.
- Joshi, P.L. 2001. The international diffusion of new management accounting practices :The case of India. Journal of International Accounting, Auditing and Taxation.
- Klammer, Thomas. 1973. The association of capital budgeting techniques with firm performance. The Accounting Review 48(2): 353-364.
- Kocenda, E., Svejnar, J. (2002). " The Effects of Ownership Form and Concentration on Firm Performance after Large-scale Privatization" , William Davidson Institute.
- Loc, T. D., Lanjouw, G., & Lensink, R. (2006). The impact of privatization on firm performance in a transition economy, the case of Vietnam. Economics of Transition.
- Maliah bt. Sulaiman, Nik Nazli Nik Ahmad and Norhayati Alw., (2004), Management accounting practices in selected Asian countries: A review of the literature, Managerial Auditing Journal, Vol. 19 No. 4 :493-508
- Muftah S. Abugalia, (2011), The Influence of Business Environment on the Effectiveness of Management Accounting Practices: Evidence from Libyan Companies.
- Nunnally, J.C., & Bernstein, I.H. (1994). Psychometric theory. New York, NY: McGraw-Hill.
- Naceur, S.B., Ghazouani, S., & Omran, M. (2007). The performance of newly privatized firms in selected MENA countries: The role of ownership structure, governance and liberalization policies. International Review of Financial Analysis.
- Nevitt, J., & Hancock, G.R. (2001). Performance of bootstrapping approaches to model test statistics and parameter standard error estimation in structural equation modeling. Structural Equation Modeling, 8(3), 353-377.
- Omran, M. (2003). "Performance consequences of Privatizing Egyptian state-owned enterprises: The Effect of post-privatization ownership structure on firm Performance", Arab Academy for science & Technology, Egypt.

- Omran Mohammed (2004); The Performance of State-Owned Enterprises and Newly Privatized Firms: Dose Privatization Really Matter? Journal of World Development, Vol.32, No.6, pp.1019-1041.
- Phadoong sitti Monika (2003) The role of managerial accounting in emerging economics : An empirical study of Thailand
- Rencher, A.C. (1998). Multivariate statistical inference and applications. New York, NY: JohnWiley & Sons.
- Sheshinski, E. and Calva, L.F.(2002); "Privatization and Its Benefits: Theory, Evidence and Challenges", Journal of Energy Policy.
- Sim, Khim Ling and Larry N. Killough. (1998). The performance effects of complementarities between manufacturing practices and management accounting systems. Journal of Management Accounting Research 10: 325-346.

